Europos Parlamentas
2024-2029

PRIIMTI TEKSTAI

P10_TA(2025)0345

Nuolatiniai Baltarusijos hibridiniai išpuoliai prieš Lietuvą

2025 m. gruodžio 18 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl nuolatinių Baltarusijos hibridinių išpuolių prieš Lietuvą (2025/3025(RSP))

Europos Parlamentas,

– atsižvelgdamas į savo ankstesnes rezoliucijas dėl Baltarusijos, Rusijos ir Ukrainos,

– atsižvelgdamas į 2025 m. spalio 29 d. Sąjungos vyriausiosios įgaliotinės užsienio reikalams ir saugumo politikai pareiškimą ES vardu dėl Baltarusijos hibridinių veiksmų prie ES išorės sienos,

– atsižvelgdamas į Jungtinių Tautų Chartiją, Helsinkio baigiamąjį aktą ir į pagrindinius tarptautinės teisės principus,

– atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 136 straipsnio 2 ir 4 dalis,

A. kadangi Baltarusija suintensyvino savo prieš Lietuvą nukreiptas hibridines operacijas, įskaitant bepiločių orlaivių ir balionų įsibrovimus, kibernetines atakas ir dezinformacijos kampanijas ir toliau instrumentalizuoja migraciją;

B. kadangi šie veiksmai turi būti suprantami Rusijos plataus masto agresijos karo prieš Ukrainą ir Rusijos vykdomos ES ir NATO destabilizavimo strategijos kontekste; kadangi Baltarusija yra Rusijos hibridinių operacijų prieš Europą platforma; kadangi žvalgybos ir saugumo vertinimai visoje ES rodo, kad Baltarusijos hibridinė taktika glaudžiai dera su platesne Rusijos priešiškumo ES ir jos valstybėms narėms strategija ir prisideda prie jos įgyvendinimo;

C. kadangi nuo 2024 m. Lietuva užfiksavo šimtus oro erdvės pažeidimų, padarytų iš Baltarusijos paleistais objektais, įskaitant meteorologinius balionus, apie kuriuos nebuvo pranešta aviacijos institucijoms, o tai yra tarptautinių saugos taisyklių ir Lietuvos suvereniteto pažeidimai;

D. kadangi šie įsibrovimai, be kita ko, netoli Vilniaus ir Kauno oro uostų, gelia pavojų žmonių gyvybėms, kenkia saugumui ir trikdo civilinę aviaciją, dėl jų jau 19 kartų buvo uždaryti oro uostai, buvo paveikta šimtai skrydžių ir nukentėjo dešimtys tūkstančių keleivių ir dėl to buvo patirta didelių ekonominių nuostolių;

E. kadangi Lietuvos valdžios institucijos pranešė apie didelį iš Baltarusijos vykdomos hibridinės veiklos eskalavimą – 2023 m. buvo aptikti trys balionai, 2024 m. – 184, o 2025 m. – apie 700 balionų ir nustatyta 200 dronų įsibrovimo atvejų;

F. kadangi Lietuvos saugumo tarnybos rado Baltarusijos paleistų bepiločių orlaivių ir balionų nuolaužų, iš kurių galima spręsti apie kontroliuojamą dislokavimą, jų elektroninės įrangos, o vienu atveju buvo rasta sprogstamųjų medžiagų;

G. kadangi nuo tada, kai Lietuva nusprendė laikinai uždaryti savo sieną su Baltarusija Baltarusijos *de facto* valdžios institucijos vykdė ekonominę prievartą sulaikydamos Europos krovininės transporto priemones, grasindamos jų konfiskavimu ir trukdydamos teisėtai tarpvalstybinei prekybai;

H. kadangi nuo 2021 m. Baltarusija sistemingai instrumentalizuoja migraciją, nukreipdama neteisėtus migrantus link Lietuvos sienos kaip tyčinę destabilizavimo strategiją; kadangi bepiločių orlaivių ir balionų įsibrovimai, dezinformacijos kampanijos ir prie sienos vykdomas spaudimas visi kartu sudaro koordinuotos hibridinės agresijos prieš Lietuvą ir ES modelį;

I. kadangi 2025 m. gruodžio 9 d., po iš Baltarusijos paleistų balionų antplūdžio, Lietuva paskelbė valstybės lygio ekstremaliąją situaciją ir leido numušti bepiločius skraidančius objektus;

J. kadangi Baltarusija bandė išvengti atsakomybės melagingai apkaltindama Lietuvą šnipinėjimu ir įrodymų klastojimu, atkartodama nusistovėjusią Rusijos informacinio karo taktiką, kuria siekiama sumažinti visuomenės pasitikėjimą ir išvengti atskaitomybės; kadangi kova su tokiais veiksmais reikalauja koordinavimo ES ir NATO lygmeniu;

K. kadangi Baltarusija vis glaudžiau bendradarbiauja su Rusija kariniais ir žvalgybos klausimais ir yra nuo jos priklausoma, be kita ko, bendrų oro gynybos struktūrų, bepiločių orlaivių sistemų technologijų perdavimo ir prieš ES valstybes nares nukreiptų koordinuotų hibridinių operacijų srityse; kadangi šie hibridiniai išpuoliai tarnauja strateginiams Kremliaus interesams, taip testuojant oro gynybos ir aptikimo sistemas, tikrinant atsako ribas ir kenkiant NATO ir ES sanglaudai;

L. kadangi ES rytinis flangas yra strateginė zona, svarbi bendram Europos saugumui, todėl jame reikia stiprinti infrastruktūrą, didinti

stebėjimo pajėgumus ir užtikrinti veiksmingus greito pastiprinimo mechanizmus; kadangi Lietuvos patirtis rodo, kad reikia skubiai imtis koordinuotų ES veiksmų, užtikrinti veiksmingus ir novatoriškus kovos su nepilotuojamais skraidomaisiais aparatais pajėgumus, diegti sienų apsaugos technologijas ir greitai dalytis informacija tarp valstybių narių;

M. kadangi komunikate „Taikos išsaugojimas. Gynybos parengties užtikrinimo iki 2030 m. veiksmų gairės“ pabrėžiama, kad pirmiausia reikėtų pradėti įgyvendinti Europos gynybinę dronų iniciatyvą ir Rytinio flango sargybos iniciatyvą;

N. kadangi JAV, iš anksto nesuderinusios savo veiksmų su ES, priėmė sprendimą panaikinti kai kurias Baltarusijai taikomas sankcijas;

1. griežtai smerkia Baltarusijos vykdomus hibridinius išpuolius prieš Lietuvą, taigi ir prieš ES, įskaitant bepiločių orlaivių ir balionų įsiveržimus, instrumentalizuotą migraciją, ekonominę prievartą, kontrabandos operacijas, karines provokacijas, kibernetinius išpuolius ir valstybės remiamą dezinformaciją; mano, kad šie išpuoliai yra tyčiniai, koordinuojami ir priešiški ir yra dalis platesnės Rusijos vadovaujamos strategijos, kuria siekiama pakenkti ES, valstybių narių vyriausybėms ir NATO;

2. smerkia A. Lukašenkos režimo atsakomąsias priemones prieš Lietuvą, įskaitant neteisėtą Europos krovinių vežėjų sulaikymą ir bauginimą, nes tai yra prievartos veiksmai, nukreipti prieš ES valstybę narę;

3. išreiškia visišką savo solidarumą su Lietuva ir kitomis valstybėmis narėmis, prieš kurias nukreipti Baltarusijos hibridiniai išpuoliai; pakartoja, kad grėsmė vienos valstybės narės saugumui daro poveikį visai ES ir reikalauja vieningo atsako;

4. reikalauja, kad Baltarusija nedelsdama nutrauktų visus hibridinius išpuolius prieš Lietuvą ir kitas valstybes nares, įskaitant bepiločių objektų paleidimą, kontrabandą, režimo remiamą organizuotą nusikalstamumą, dezinformaciją, ekonominę prievartą, žvalgybos verbavimą ir migracijos instrumentalizavimą, nedelsdama paleistų visus Europos vežėjus ir grąžintų jų turtą, atlygintų jiems visus finansinius nuostolius ir užtikrintų civilinės aviacijos ir sienos kirtimo punktų saugumą; smerkia A. Lukašenkos režimą dėl sabotažo ir kitų priešiškų veiksmų, nukreiptų prieš Lietuvą ir kitas ES valstybes nares, kurstymo, operatyvinės paramos šiems veiksmams teikimo ir saugaus prieglobsčio nusikaltėliams suteikimo, kuriuos įrodo neseniai Lenkijoje įvykdytas geležinkelio susprogdinimas ir prieglobsčio suteikimas Lenkijos kareivio Mateuszo Siteko nužudymo Lenkijos ir Baltarusijos pasienyje vykdytojams; ragina nedelsiant nutraukti šiuos priešiškus veiksmus ir perduoti teisėsaugos institucijoms asmenis, atsakingus už pirmiau minėtus sunkius

nusikaltimus;

5. visapusiškai palaiko Lietuvos teisę imtis proporcingų priemonių prieš bet kokius išpuolius, kad apsaugotų savo suverenitetą, viešąją tvarką ir aviacijos saugą, įskaitant iš Baltarusijos paleidžiamų bepiločių skraidančių objektų perėmimą ar neutralizavimą;

6. apgailestauja dėl nepakankamo veiksmų koordinavimo 2025 m. gruodžio 13 d. JAV dalinai panaikinus sankcijas Baltarusijai, nes tai kenkia solidarumui ir kolektyvinei paramai ES ir NATO narėms, prieš kurias nukreipti Baltarusijos hibridiniai išpuoliai; pabrėžia, kad JAV specialiojo pasiuntinio Baltarusijoje pareiškimai apie tai, kad Baltarusijos *de facto* valdžios institucijos patikino, kad balionų paleidimai bus sustabdyti, rodo atsakomybės pripažinimą ir yra svarbūs nustatant valstybės atsakomybę pagal tarptautinę teisę;

7. pakartoja, kad nepripažįsta Aliaksandro Lukašenkos teisėtu Baltarusijos prezidentu; pabrėžia, kad bet kokia ES sankcijų Baltarusijai peržiūra ar bendradarbiavimas su ja gali vykti tik Baltarusijai padarius ilgalaikių, patikrinamų ir negrįžtamų sisteminių pokyčių, įskaitant daugiau kaip 1 100 likusių politinių kalinių paleidimą; ragina solidariai kovoti su A. Lukašenkos režimo keliamomis grėsmėmis, visų pirma grėsmėmis, kurias kelia jo valstybiniu mastu organizuojamą migracijos instrumentalizavimą; griežtai smerkia tai, kad Baltarusijos *de facto* valdžios institucijos naudojasi migracija siekdamos politinių tikslų;

8. ragina užtikrinti glaudesnį ES ir NATO žvalgybinį bendradarbiavimą oro erdvės saugumo ir kovos su hibridinėmis grėsmėmis srityse; ragina stiprinti ES ir NATO bendradarbiavimą Lietuvos oro erdvės stebėjimo srityje, įskaitant suvienodintus incidentų klasifikavimo protokolus, sustiprintą oro policijos rotaciją ir koordinuotą atsaką į balionų ar bepiločių orlaivių įsibrovimą; pabrėžia, kad reikia reguliariai rengti bendras pratybas, per kurias būtų imituojamos hibridinės oro grėsmės; ragina valstybes nares paremti Lietuvą ir užtikrinti greitą karinių ir saugumo išteklių, įskaitant oro gynybos ir kovos su bepiločiais orlaiviais pajėgumus, tarpvalstybinį judėjimą;

9. ragina valstybes nares ir NATO sąjungininkes iš naujo įvertinti dabartines strategines ir operatyvines kovos su hibridinėmis grėsmėmis sistemas, kad būtų sustiprintas atgrasymas, pasirengimas ir savalaikis atsakas, pereinant nuo reagavimu grindžiamo požiūrio prie aktyvaus atgrasymo;

10. pabrėžia, kad ypatingos svarbos infrastruktūros objektų, įskaitant transporto ir aviacijos infrastruktūrą, apsauga ir atsparumas turi būti struktūriškai įtvirtinti ir tinkamai finansuojami pagal kitą daugiametę finansinę programą;

11. ragina Komisiją ir FRONTEX, visapusiškai laikantis savo įgaliojimų, remti Lietuvos sienų ir oro erdvės stebėjimo stiprinimą naudojant

papildomus jutiklius, patrulinius orlaivius, mobiliuosius kovos su bepiločiais orlaiviais rinkinius ir tikralaikę grėsmių analizę; pažymi, kad Baltarusijos hibridinė taktika atskleidžia struktūrinį pažeidžiamumą, į kurį ES turi reaguoti bendrais veiksmais; palankiai vertina Europos gynybinę dronų iniciatyvą kaip pavyzdinį Europos projektą, skirtą priešiškoms bepiločių orlaivių sistemoms aptikti, sekti ir su jomis kovoti; pritaria siūlomai Rytinio flango sargybos iniciatyvai, kurios tikslas – integruoti oro gynybos ir kovos su dronais pajėgumus su antžeminiu ir jūrų saugumu Baltijos ir Juodosios jūros regionuose; ragina Komisiją parengti priemones transeuropinio transporto tinklo infrastruktūrai apsaugoti nuo būsimų hibridinių išpuolių ir transeuropinio transporto paslaugų tęstinumui užtikrinti jiems įvykus; ragina sparčiai įgyvendinti šiuos projektus;

12. ragina užtikrinti glaudesnį ES ir Ukrainos bendradarbiavimą dronų technologijų, kovos su bepiločiais orlaiviais sistemų, kibernetinės apsaugos ir atsparumo hibridinėms grėsmėms srityse, pripažįstant, kad Ukrainos ekspertinės žinios yra strategiškai vertingos ES saugumui;

13. palankiai vertina tai, kad neseniai priimtas naujas sankcijų kriterijus, apimantis hibridinius išpuolius prieš valstybes nares; ragina Tarybą patvirtinti papildomas tikslines sankcijas Baltarusijos pareigūnams, valstybės ir privatiems subjektams ir asmenims, dalyvaujantiems bepiločių orlaivių gamybos ir dislokavimo veikloje ir visose kitose hibridinėse operacijose, nukreiptose prieš ypatingos svarbos infrastruktūrą, ekonominę veiklą ir demokratines institucijas; ragina Tarybą imtis papildomų sektorinių priemonių prieš Baltarusiją, įskaitant išplėstus apribojimus aviacijos ir finansų sektoriuose, papildomus importo ir investicijų draudimus, platesnius paslaugų draudimus, prieigos prie valdymo pareigų ypatingos svarbos Europos infrastruktūroje apribojimus ir draudimus priimti dovanas iš Baltarusijos *de facto* valdžios institucijų ir valstybės valdomų subjektų;

14. ragina ES ir valstybes nares siekti tarptautinės atskaitomybės už Baltarusijos veiksmus, įskaitant grėsmes civilinei aviacijai, neteisėtą ES krovinių vežėjų sulaikymą ir tarptautines represijas prieš ES valstybėse narėse gyvenančius baltarusius, ir kelti šiuos klausimus atitinkamuose tarptautiniuose forumuose;

15. primygtinai ragina Tarybą į kitą daugiametę finansinę programą įtraukti rytinių sienų saugumo prioritetus, užtikrinant tvarias ES investicijas, kuriomis padedama kovoti su hibridinėmis grėsmėmis ir gerinamas ES ypatingos svarbos infrastruktūros atsparumas, karinis mobilumas ir gynybos technologijos;

16. atmeta Baltarusijos dezinformaciją, kuria skleidžiami suklastoti įrodymai arba kaltinama vykdžius šnipinėjimą; ragina ES ir valstybes nares stiprinti strateginę komunikaciją, kovoti su dezinformacija,

viešai priskirti priešiškus veiksmus ir įgyvendinti S. Niinistö pranešime pateiktas rekomendacijas, kad būtų didinamas visuomenės atsparumas;

17. ragina Europos įmones, ypač vežėjus, iš naujo įvertinti saugumo riziką, susijusią su veiklos vykdymu Baltarusijoje, ir imtis tinkamų apsaugos priemonių;

18. paveda Pirmininkei perduoti šią rezoliuciją Tarybai, Komisijai, Komisijos pirmininkės pavaduotojai ir Sąjungos vyriausiajai įgaliotinei užsienio reikalams ir saugumo politikai, ES valstybėms narėms, NATO, JT ir Baltarusijos *de facto* valdžios institucijoms.